

BUDA-PESTA

29 Maiu st. v.
10 Iunie st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 22.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de ann 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

CREDINTIE, DATINE SI MORAVURI ROMANE.

(Fine.)

Tieranulu român mai crede, că 'n diu'a celei din urma judecâti, Dumnedieu nu tine 'n sêma binele facutu unui Tiganu, căci omulu trebuie sê miluiesca unu sufletu intregu, pe cându Tiganulu n'are de câtu o jumetate, d'o fi avênd'o si p'aia.

Acî 'ntâlnimu unu fenomenu din cele mai curiose în filosofi'a istoriei: marea cestiune a inegalității ômenilor, sprijinita pe inferioritatea sêu lips'a de sufletu. Subiectulu e atâtu de bogatu si de feluritu, în câtu nu cu acêsta 'mpregiurare m'asiu indemnâ sê-lu studiezu. Voiu amintî numai în trêcatu pe d'o parte, că isvorulu acestei gresite pareri e 'n asemuirea ômenilor de josu cu dobitôcele, carora li se contesta posesiunea ori-carei facultâti mai inalte; pe d'alta, că lung'a vietuire a caste-loru din vechi'a lume resariténa, mai cu sêma la Indiani si Egipteni, a fostu mijloculu celu mai puternicu prin care s'a pastratu o atâtu de nedrêpta deosebire 'ntre ômeni.

Din Asia, prejudetiulu trecu la greci si la Români, în ochii carora slavii treceau dreptu fiintie fara sufletu. Catone celu betrânu îi pune 'n rëndulu unêlteloru de aratu, între boi si fierele plugului. *)

*) Cato în „De re rustica.“

Ceva si mai de miratu. S'au gasitu sinode compuse din calugari de 'nalta ierarhia, că celu din anulu 585, tinutu la Mâcon, în care, dupa marturi'a lui St. Grégoire de Toars, se discutâ cu multa seriozitate déca femeia trebuie sê fia considerata că avêndu unu sufletu intregu cum are barbatulu, de ôre-ce scriptu-r'a vorbesce 'n generalu despre omu, far' a face deosebire între barbatu si femeia. D'alt-mintrelea, la noi e aprôpe proverbiala parerea, că femeia e numai câtu jumetate barbatulu. Se dice „cruce de femeia“ în opositia cu „cruce de voinicu“ spre a se aretâ inferioritatea nu numai fisica, ci si morala a femeii fatia cu barbatulu.

Déca dar o asemenea superstitiune a fostu cu putintia pentru partea iubita a sexului omenescu, cum sê nu fi fostu si mai lesne de mantinutu pentru nenorociti de Tigani, cari rabdara jugulu robiei atâtu amaru de vreme? Si acêsta 'mpregiurare — lung'a robia a negrilor si 'n parte a Tiganiloru din Europa — unita cu dispretiulu ce firesce atragea dupa dên's'a o atâtu de 'njosita positiune sociala, ne esplica cu 'ndestulare pentru ce Românulu a pututu crede multu timp, că Tiganulu n'are de locu sufletu sêu că are numai o jumetate.

Iata prin urmare de unde se nascu 'mpotrivi-rea d'a milui pe Tiganu cu deplina voiosia si cu bucurósa inima.

*

N'a 'ntârdiatu inse sè se simta, cà faptulu erá aspru si neomenosu. Moral'a, chiar si cea crestina, nu facea nici o deosebire de colóre séu de rasa. Si apoi unu glasu inlauntricu spunea fia-caruia, cà prigonirea e nedrépta. S'a 'nceputu dar a se dá si Tiganiloru de poména, ênse luându-se óre-care garantii. Si-a disu Românulu cam ast-felu : — Tiganulu e síretu si mincinosu, datu la tóte pecatele, cá unulu ce n'are nimicu de pierdutu, de óre-ce nu se bucura de nimicu, nici de meritu, nici de stima, nici de respundere; deci, cându i-oiu dá ceva de poména, sè am unu marturu sicuru!

D'ací datin'a d'a bate cu piciorulu în pamêntu, ori-cându miluiesce p'unu Tiganu cer-sitoru.

In acésta procedere, dóue eleminte mi-paru pline de 'nsemnatate, si a supra-le credu cà trebuie sè me oprescu câte-va minute.

*

Tiganulu, dice-se, e viciénu, mincinosu si 'ndiestratu cu tóte defectele.

Acésta apreitiuire a poporului eu unulu o gasescu de multu bunu simtiu, ba asiu puté dice, cà enuntia unu adeveru de netagaduitu, dupa mine, a supra caruia voiu lasá sè vor-bésca însesi faptele, ast-felu cum le gasescu în viéti'a sociala din Români'a libera.

Neamulu tiganescu a fostu robulu boieri-mii pên' la revolutiunea din 1848. E bine, ceea ce l'a caracterisatu in totu-dé-una, a fostu is-cusinti'a si 'ndemânarea, unu spiritulu finu, in-ventivu si de rapede petrundere. Intrigantu, 'mladiousu, sciindu sè respunda la timpulu si sub aparinti'a prostiei, sè batjocorésca si sè biciuie pe nedegrositii-i stapâni, Tiganulu a jucatulu in totu timpulu rolulu aceluor sclavi dibaci si nurlui, pe cari Epicharmu, Menandru, Plautu si Terentiu i-au nemuritu într'ale loru víi si desfetatóre tipuri.

In curtea boierului, care avea 10 — 15 sa-lasie de robi, ei tineau gospodari'a si mersulu curtii. Tiganulu erá bucataru, si bucataru de frunte, visitiu priceputu, argatu harnicu, omu credinciosu de afaceri si istetiu lucratoru de unelte trebuitóre vietii casnice. Tiganc'a erá pedagóg'a si doic'a copíloru, chelarésa, femeia de serviciu, spelatorésa, gainacésa si totu ce

mai trebuia. In tieseturi amoróse, Tiganulu erá Mercuriulu celu nesdravanu alu Jupiterului coconasiu si alu Venerei coconitie.

De aceea si anecdotele poporare dau Tiganiloru unu locu de capetenia.

Ele sunt atátu de numeróse, in câtu aru formá mai multe volume. Totusi, eu nu voiu amintí de câtu vr'o dóue-trei, cari mi-paru mai caracteristice.

Boierulu avea atâte trasuri, atátia cai, atâte hamuri si atâtealte obiecte, siele, hartuiri si bice, in câtu, vediéndu-le, i-se parea cà e la téggu. I veni dar naiv'a ideia d'a organisá unu felu de bâlcíu, cu care Tiganulu se 'nsarciná bucuros. Veselu se plimbá boierulu cu mâni-le la spate printre claile de fênu, printre hâr-daie, armasari si tóte averile sale, întrebându pe Tiganu, din cându in cându : — „cátu cei pe cutare lucru, jupâne?“ Pe cându ipochime-nulu nostru isi petrecea ast-felu — musteriulu unicu cá puiulu de cucu — Tiganulu, calcându dupa dânsulu in virfulu picioróloru, îi trage cu putere o palma pe la céfa. — „Ce felu, ció-ra, îmi trasesi o palma?“ — „Eu, cocóne? Sè n'am parte de Dumnéta dec' oiú fi datu cu!“ — „Apoi atunci cine? Tu nu-lu vediusi p'elu de m'a lovit?“ — „Cum pecatele mele sè-lu vediu, boierule, prin estu téggu mare?“

Disei c'acésta poveste e caracteristica. Iata 'n ce sensu si pentru ce : fiindu cà pe d'o parte ne aréta iscusinti'a si spiritulu Tiganu-lui, ér pe d'alta e o satira sdrobotóre, care res-buna si pe tieranu de nesuferit'a 'ngâmfare a tiraniei ciocoiesci.

De felulu ei sunt multe, sute si mii, pe cari sè le 'nsiru întielege ori-cine cà nu-mi e a minte. Anton Pann,¹⁾ Filemon²⁾ si diferitele culegeri de glume poporare³⁾ voru puté 'n-destulá cu 'nlesnire pe doritorii d'a-le cu-nósce.

Si apoi, in mare parte, ele sunt in memo-ri'a tuturoru. Càci cine, pronunciandu cuvên-tulu de *curca*, cine nu-si amintesce vênatorésca isprava a Tiganului care 'mpuscasc curcile din satu si care se scusa dicêndu cà :

Déca e curca,
De ce se 'ncurca

¹⁾ In „Povestea Vorbii“, „Mosiu-Albu“ si alte publicári.

²⁾ Vedi „Ciocoi vechi si noi“, publicati in „Re-vist'a româna.“

³⁾ In nou'a-mi carte intitulata „Cercetári a su-pra proverbelor române“, am datu o notitia aprópe completa despre publicatiunile de pên'acum, cuprin-dietóre de literatura poporara.

Diu'a 'n reversatulu dioriloru
In calea vênatoriloru? ¹⁾

Si totu ast-felu isi amintesce si despre priceperea lenesiului ce stá lungitu la sóre, cuprinsu de setea fumatului si care, vediéndu cá trece unu *Rumânicu* calare, ilu întrebà:

— Asta e iép'a de anu,
Care-a muritu pe Baraganu?
— Ce spui, cióra de Tigani,
Traiesce ce-a muritu anu?
— Vorba sê fia. Esti bunu?
Dà-mi o lulea de tutunu! ²⁾

Avemü ací nu numai dialoguri pline de sare, ci chiar si o 'ntrêga actiune, care ne oglindesce de minune desceptatiunea Tigani-loru, nu far' a ne duce cu mintea, cum mai dísei, la tipurile sclaviloru lui Plautu si Terentiu.

Facu acêsta alaturare într'adinsu, cá sê provocu a supra-i luarea a minte a tineriloru, carora le-arü placé sê se 'ndeletnicésca cu studii a supra unoru ast-felu de nimerite comparâri. Êr câtu despre talentii si vioiciunea acestui soru de ómeni, eu credü cá nici dlu V. Alesandri, nici dlu B. P. Hasdeu nu s'au încelatu câtusi de putinu, cându celu d'ântâiu s'a silitu sê ne dea 'n comediele-i nationale tipuri de Tigani luate din mijloculu sociétatii, celu d'alu doilea sê ne puie 'n actiune, in dram'a dsale „Resvanu Voda“, îndemânarea si foculu ce n'a fostu cu neputintia sê 'nsufletiésca pe tiganesculu seu erou.

Asiu puté pune si mai in evidintia asertiunile-mi de mai susu. notându cáta importantia au avutu si totu mai au tiganii de la noi, cá lautari, ³⁾ cá ghicituri si farmecatori, cá buni mesteri in lucrarea aramei si a fierului, in scobirea linguriloru si altoru unelte; dar... m'asiu pré abate de la subiectu, atragéndu-mi ast-felu meritate muștrâri din partea obositulu ceticorü.

Voiu adauge numai cá invocarea pamêntului cá marturu demnu de tóta 'ncrederea, cându se dà de poména Tiganului, imi pare unu restu paraginitu din adorarea pamêntului cá divinitate la tôte vechiele popóre ale resaritului, ca si la Greci si Români. „Magna mater“ si „Alma Tellus“ séu „Terra dea“ se 'ntâlnescu atâtu de desu 'ntr'ai celoru din urma

¹⁾ Acêsta anecdota e trecuta de d. Al. I. Odobescu in *Ψευδο-ζωνηγετικός*.

²⁾ Vedi serierile lui Anton Pann.

³⁾ Vedi ale mele „Incercâri critice a supra unoru Credintie, Datine si Moravuri ale poporului românü“ (Bucuresci 1874) pag. 74.

scriitori, in câtu credü cá me potü scuti d'a mai starui a supra acestui punctu.

*

Cá 'nchiaiare, voiü dice cá datin'a de care-mi fu vorb'a erá ursita sê se stinga, la cea d'ântâiu adiare a suflârii libertâtii si anevoió-sei egalitâti. Indata ce 'nfierarü robiei se sterse de pe fruntea îndelungu asupritiloru Tigani; indata ce nomadii d'odinióra se asemuira poporului si ce contopira cu dênsulu, renuncându la limb'a, la portulu si la apucaturile ce i deosebiau de ceilalti locuitori, prejuditiulu începü sê dispara. Êr déca adi se mai vede esistêndu prin departate cotune, caus'a e cá totu mai sunt câte-va salasie de Tigani neasimilitâti, si cá obiceiurile si datinele poporale sunt fôrte anevoié de desradecinatü.

Ori cum ênse, d'a ei stingere nu ne putemü câtusi de putinu mâhní. Din contra, încetându cu deseversire, va fi unu intreitu folosu: pentru morala, cáci contraria erá moralei alegerea celoru ce meritaü mil'a si respingerea unoru nefericiti carii n'aveau alta vina, cându sarací'a si neputinti'a 'i siliau sê 'ntinda mân'a, de câtu vin'a d'a fi mai óchiasi si d'a fi fostu nascuti Tigani; pentru spiritulu generalu alu sociétatii care, pe nesimtite, se va deprinde sê 'ntieléga, sê practice si sê pretiuiésca egalitatea; pentru moravuri, care se voru scapá d'unu prejuditiu nu numai ciudatu, dar si absurdü, dar si neomenosu.

Paris, maiu 1877.

G. Dem, Teodorescu.

BALCANULU SI CARPATULU.

Balcanulu si Carpatulu la Dunarea marétia,
Cá doi giganti naprasnici stau astadi fatia 'n fatia,
Si-aprinsi de doru de lupta, cu ochii se mesóra,
Cu glasulu s'amenintia, cu gândulu se dobóra,
Dicêndu: „Nu potü sê 'ncapa doi palosi într'o téca!
„E scrisu din noi doi unulü in pulbere sê tréca!“

Balcanulu fanaticulu, muncitu de aspra ura,
Nu stie sê 'ngradésca selbatic'a lui gura,
Si dice in trufia: „Carpatule vecine,
„De nu plecá-ve-i fruntea, amaru va fi de tine;
„Cá-ci repedí-voiü grabnicu din plaiurile-mi nalte
„Torente 'necatóre deprinse cá sê salte
„Din maluri peste maluri, din munte peste munte,
„Sê bata-a tale cóste, s'acopere-a ta frunte,
„Sê faca într'o clipa cá sê dispari din lume
„Cu-a tale stânci si codri, cu-ai tei copii si nume!“

Carpatulu scóte-unu freamatu teribilu de urgía,
Miscandü cóm'a-i de codri, cá leulu in manía,

Si 'n hohotu lungu respunde: „Balcane-a ta trufia
 „Aréta cà tu asta-di cadiutu esti in pruncia.
 „Nevoe ai de-o cârje ruin'a-ti s'o supòrte,
 „Càci esti acum, sermane, ajunsu pe pragu de mórte.
 „Ai fostu o-dinióra gigantu prin inaltime,
 „Amaru prin fanatismu-ti, puternicu prin crudime!
 „Ai reversatu pe lume si gróza si rusíne,
 „Si te-ai scaldatu in sange pên' ce-ai datu peptu cu mine.

„De-atunci au trecut secolii! . . . Plapand'a omenire
 „S'a desteptatu, si numai tu stai in ardormire
 „Ademenitu de visuri nebune si trufasie,
 „Far' a petrunde norii care te tînu in fasie.
 „Orbu uriesiu! cu cârj'a, tu, genele-ti ridica
 „Si vedi l'a tute póle câtu umbr'a-ti e de mica!
 „Esti stersu din cartea lumei, tu, care din vechime
 „Stai rezematu, in somnu-ti, de-o putreda marime;
 „Si vrei sà tii in lantiuri popórele cretine?
 „Si vrei, Balcane gârbovu, eu sè me 'nchinu la tine?
 „Dar n'audi cum te ride si Dunarea si Marea?
 „Devis'a-ti-e sclaví'a si-a mea . . . *neatêrnarea!*“

Cum dicu, doi vulturi ageri, sburandu din virfu de munte,

Se 'naltia pêne 'n ceruri si scotu tipete crunte.
 E unulu din Balcanuri, si din Carpati e altulu,
 Multu rapede le-i sborulu, multu falnicu le-i asaltulu,
 Càci se isbescu cá fulgeri la lupta-ucigátóre!
 Intinsele loru aripi se batu lucindu la sóre
 Si-a loru cumplite ghiare si pliscuri otielite
 Isi dau loviri de mórte si rani isi facu cumplite.

De-o-data unulu cade ucisu pe-a nóstre lanuri . . .
 E vulturulu pradalnicu din tristele Balcanuri,
 Si 'n patru parti a lunei sboru smulsele lui pene . . .
 Si cânta Libertatea pe maluri Dunarene!

Mircesci 14 Maiu, 1877.

V. Alesandri.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romana, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Tomulu II.

Amantulu Olimpiei.

I.

La tînta.

Precum diseramu, Olimpia se clatiná si paliditatea sa de colórea plumbului se marea din secunda in secunda.

Ea fu cuprinsa de o reactiune invederata. O slabitiune completa, o nimicire absoluta urmau energíei mari si nervóse, manifestata unu momentu de jun'a femeia.

— Ralph e mai tare de câtu sè nu ne póta duce pe amendoi, — dise marquisulu. De cumva mi-vei permite, me voiu urcă si eu pe spatele calului si te voiu sustiné.

Dómn'a Chavigny respunse prin o miscare afirmativa a capului.

Saint-Maixent se asiediá dinapoi'a ei, si Ralph

plecà in galopu repede, fara a paré a simti greutatea sarcinei duple.

Indata ce gentilomulu si frumós'a Olimpia disparura in departare, poian'a devini teatrulu unui spectacolu curiosu si comicu.

O tufa fòrte mare, si de totu aprópe de castanulu grosu, se deschise si din acea esi cu incetulu Lazaru, observandu precautiunea cea mai mare cá frundiele spinóse sè nu-i impunga nici fati'a nici mânile.

Demnulu servitoriu, ale carui vestminte de livrea erau ascunse sub unu paliu largu, avea o fisonomia suridiátóre. Infatísiarea lui viola si privirile lui stralucite esprimeau satisfactiunea cea mai viua.

— Pst! — dise elu lipindu dóue degete pe bu-diele sale, si producèndu unu strigatu bizaru cá acelor'a alu strengariloru de Paris din tóte timpurile, si care s'a propagatu din generatiuni in generatiuni, din secululu alu optu-spre-diecele si pana in diu'a de astadi.

Fara indoiéla acestu semnalu erá cunoscutu si de strengarii din provincie, càci abiá resuná, cându cei doi pretinsi morti, intinsi pe érba, si-deschisera ochii, si-intinsera manile, se redicara, se privira cu unu risetu mare, si in fine parasira positiunea horisontala, spre a stá éra si in picioare.

In acél'a-si timpu fugarii, adeca sporniculu de vorbe si consotiulu seu, parasira desisiulu care li-a servitu de asilu, si se apropiara de mic'a grupa de trei persóne din care si Lazaru facea parte.

— E bine, maestre, — întrebá sporniculu de vorbe, — esti indestulitu cu noi?

— Nu se putea mai bine, — respunse Lazaru.

— Jócatu-amu bine mic'a nóstra tragi-comedia?

— De minune!

— Va sè dica meritámu cei dóue-dieci de luisdori, ce au remasu sè-i impartimu intre noi?

— Éta-i, si dreptu dovéda a indestulirii mele inalte, éta ve mai dau inca optu luisdori. Doi pentru fia-care!

— Esti generosu si e o placere a lucrá pentru dta!

— Acuma, fratiloru, nu mai aveti nimica de facutu aice. Departati-ve câtu mai repede si nu uitati cá o indiscretiune n'ar produce nici unu bine pentru voi.

— N'ai frica, avemu minte! De cumva intr'o di óre-care vei avé trabuintia de servitiile nóstre, scii unde ne poti aflá. Adu-ti a minte de noi!

— Pré bine.

Cei patru banditi plecara repede, prin poiéna, pe calea catra cârcim'a ticalósa, unde ei si-propusera a se intari inainte de a se reintórce in Mauriac, si Lazaru cu pasii lini si mesurati ai unui preumblatoru de omenia a carui consciinti'a e liniscita, plecà pe o carare mica si umbrósa catra parculu castelului de Rahon.

Acestu bunu servitoru mergèndu pe cale facea visuri de auri si se vedeá deja intendantulu unui domnu mai de multe-ori milionariu.

O a sies'a persóna, bine ascunsa sub ramurile unei tufe frunsóse, a asistatu la feluritele scene, pe cari le-amu povestitu. Acea persóna erá Lactance.

Sè ne reintórcemu la Saint-Maixent si la frumós'a Olimpia.

Miscarea galopului nervosu si cadentiatu a lui

Ralph nu întârziă a imprasciă slăbiciunea asiă dicându completa a junei femei.

În momentul primu i pareă că s'a desceptatu dintr'unu somnu, dar ea reveni iute la simtiementulu realității, cându simti bratiulu stângu alu lui Saint-Maixent în giurulu taliei sale, si suflarea junelui a-diandu lângă grumadiulu ei si miscandu-i perulu cam desordinatu.

Dómn'a Chavigny se întórse de jumetate în sié, aretandu lui Saint-Maixent fati'a sa frumósa deja mai putinu palida si pe care se vedea o lăngóra dulce.

— Sè me ierti, amiculu meu, — siopti ea.

— Sè te iertu? — repeti gentilomulu putinu cam suprinsu. Eu nu te întielegu. Ce am sè te iertu?

— În momentul, — continuă Olimpia, — cându

Carol I Domnitorulu Romaniei.

Acést'a simtire dupla i pareă deliciósa, si bucurosu ar fi lasat'o sè se mai prelungésca, inse deja Saint-Maixent vediu că semi-lesinarea marquisei sè finì si o întrebà cu o voce gingasia:

— Asiă dara că ti-i mai bine, scumpa Olimpia, si redevíi tare si voinica? . . .

la Capetulu-Lumei, la marginea prapastiei, mi-ai vorbitu de a murí cu mine, m'am indoitu de cuvintele dtale. Nu am avutu dreptu, si éta ceea pentru care trebue sè-ti ceru iertarea. Ah! dta ai disu adeverulu. . . Mi-ai datu dovéd'a cea mai invederata riscându a murí pentru mine . . .

— Nu este nici un merit, că te-am apermis, — răspunse marquisul iute. De acum n'ainte nu pot exista aici pe pământ pentru mine decât două fericiri . . .

— Cari ?

— Aceea de a trăi și aceea și de a muri pentru dta! Olimpio, sum alu dta! . . . Tini în mână dta! totă viața mea . . . Afară de dta nu există nimica . . . Departe de dta, lumea e deșertă . . . Ochii dta sunt lumin'a mea unică . . . Când te vedu, lun'a radiosa mi-stralucește . . . Când nu ești aici, întunecul meu încungiura . . . Olimpio, Olimpio, dta ești viața mea! . . .

— Așă dară me iubești? . . . Me iubești? . . . E drept? . . . șopti jun'a femeia cu o voce lină, și tremurându în totu corpul său.

— Dece te iubesc! . . . Ah! dta de multu scii acest'a! . . . De multu ești sigură de acest'a! . . . Spune-mi că o scii! . . .

Olimpia tăcea, și credem că tăcerea acest'a era răspunsul cel mai elocuent.

Saint-Maixent apropiându-și gur'a de urechi'a unei femei, continuă cu o voce lină, emoționată și vibranta :

— Si dta, Olimpio, iubesci-me? . . .

— Să te iubesc? . . . Nu pot . . .

— Pentru ce? Pentru că trăiești încă acelu bețan caruia aparțin prin lege, și care spre a încorona toate injuriile sale poltrone, voia să te răpescă astăzi prin nisele omeni plătiți? . . . De cumva acestu lasiu e o pedecea între noi, dă-mi o vorbă, fă un gest, și mâine pedecea va dispărea!

— Ah! — exclamă jun'a femeia tresărind, — dta l'ai ucide.

— Fără siovaire.

— O crimă! . . .

— Nu. Ceea ce este o crimă, este a te desparti de mine! Dă capul mi-ar cadă, dar ce-mi pasa? Așu muri falos și vesel deca murind m'ai iubi!

— E bine, nu muri, — șopti jun'a femeia închinându-și ochii, — sum invinsă . . . Trăiește! . . . Trăiește, căci eu te iubesc.

Un fulger de triumf straluci în ochii lui Saint-Maixent.

— În fine, — și-dise el.

Budiele sale arditoare atinsera fruntea palidă a Olimpiei.

Eră cu neputința a nu povesti în castelul evenimentele acestei după-mișdăi atât de fecunde în pericole.

O multime de servitori se duseră la padure. Ei aveau misiunea de a aduce a casa pe bietul Germanu, de a se asigura deca calul servitorului și iep'a Nin'a au murit, și în fine să îngroape fără nici o formalitate cadavrele celor doi banditi.

Prin urmare ei duseră cu sine o targa, facli și sepe.

Ei se reintorseră tardiu, după ce au sosit noaptea, aducându afara de sotiul lor, iep'a și calul, cari slabira, dar se aflau cu totul afara de pericol.

Încătu pentru cadavrele celor doi banditi ei nu gasira nimic. Fără îndoială cei alți banditi, pentru un motiv de precauție, l'au facut să dispară.

Saint-Maixent, care sciea foarte bine ce s'a întâmplat, pareă totuși foarte surprins.

Dn'a Chavigny, cuprinsă de friguri, rezultatul natural al emoțiilor mari, pe cari le simți de câte-va ore, se retrase îndată după prânziu. Și două din femeile sale o veghiau.

Marquisul merse în apartamentul său, cându un servitor de odaia i-aduse scirea, că intendantul i cere favorul unei audiențe nemidlocite, avându să vorbească cu dînsul despre un lucru de mare importanță.

— Ce dracu pôte să voiescă elu cu mine? — se întrebă Saint-Maixent înainte de a da ordinul de a-lu lăsa în launtru.

Lactance intră.

La lumin'a celor optu lumânări ale candelabrelor asediate pe cuptor, omul de încredere al contelui Rahon pareă încă și mai palid, mai lung, mai sec, mai urit de cât de alta dată.

Nasul său încovoiat și vînetu formă un contrast mare cu paliditatea galbenă și că de pergamentu a frunții și a feței sale. Ochii sei mici sclipitori, de jumătate ascunși sub pleoape mari și debelate, luciau că nisele lumini.

Abia trecu elu pragul salonului, se închină, formându cu partea de sus a corpului său un ânghiu de patru-dieci și cinci de grade; făcî trei pași înainte, se închină de nou, și în fine după o multime de salutări ajunse aproape de marquisul.

— Vrei să vorbești cu mine, Lactance? — i dîse marquisul. Ce pot să-ți fac că să-ți fiu plăcut?

— Dnulu marquis me onoră foarte, făcându-mă demn a-mi acorda o ascultare, — murmură intendantul. Voiu abusa cu atât mai puțin de timpului meu fericit, cu câtu dnulu marquis a avut să suporțe astăzi obosele mari, și portându-se că un adevărat cavaleru, are trebuința de repaus.

— Ai dreptu de totu. Intră dară îndată la scopu, fără să faci o introducere lungă!

— Chiar așă voi face . . . de cumva dlu marquis mi-va permite mai întâi a-mi asigura, că feresțile și ușile fiind bine închise, nimine nu ne pôte audi . . .

Și fără să accepte permisiunea cerută, intendantul grabi cu pași mari a face prin toate colturile inspecțiunea cea mai minuțioasă.

— Ah! — exclamă marquisul rîdînd, — așă dară dta ai de a tracta cu mine lucruri foarte misterioase?

— Misterioase în punctul cel mai înalt, și speru că cel puțin peste un momentu dlu marquis va fi foarte indostulit de precauțiunile mele . . .

II.

Curs'a lui Lactance.

Saint-Maixent suridea privind la Lactance, făcându aceste, și în internul său se întrebă, că ore ce pot ascunde aceste precauțiuni serioase și neîndatinate?

După ce fină, intendantul revini să se pună fatia de gentilomul, în o poziție respectuoasă, și mai bine a dice servila, și încep să vorbească.

(Va urmă)

S A L O N U ?

Calindarului septemanei.

Dumin.	29 10	E. 2 d. R. s. m. Teodosia.
Luni	30 11	c. p. Isaaci Mart. s. m. Netaliu.
Marti	31 12	ss. mm. Ermiu, Euseviu, Caralampiu.
Mercuri	1 13	ss. mm. Iustin, Iust, Cariton, Carita.
Joi	2 14	s. m. m. Ioanu celu Nou.
Vineri	3 15	ss. mm. Lucian, Ipatiu, Dionisiu.
Samb.	4 16	s. p. Mitrofan, c. ma. Sofia, s. Maria.

CRONIC'A RESBOIULUI.

Damele române si resboiulu.

Comitetulu damelor române din Sibîiu, pentru ajutorarea ostasilor români raniti, s'a disolvatu de catra guvernul. Éta durerós'a scire cu care suntemu siliti s' începem de asta-data acésta rubrica, in care crediuramu a puté insirâ infintiarea comitetelor de dame din tóte partile locuite de Români.

Disolvarea s'a facutu prin o scrisóre oficiala din 30 maiu a comitelui supremu din Sibîiu, dlu Wächter, adressata catra dn'a Judita Macelariu, presiedint'a comitetului de dame; accentuandu-se, cá constituirea comitetelor de ajutorare nu se póte concede, inse particularii potu colectá ajutore pe sém'a ranitilor, — dar conspectulu originalu despre ajutorulu adunatu totu-de-una inainte de espedare trebeu substernutu autoritatii.

In urmarea acesteia, la 31 maiu coadunandu-se comitetulu, a luat cu parere de reu actu de sistarea activitatii sale, si a decisu cá dn'a presiedinta s' intrevina la ministerulu de interne pentru revocarea acestei ordinatiuni, — ceea ce dn'a Macelariu a si facutu prin unu recursu demnu.

Asiá dara damele române nu mai potu formá comitete pentru ajutorarea ostasilor români raniti, pentru cá instructiunea ce a primitu comitele supremu alu Sibîiului s'a tramisu si celoralalte autoritati civile! Dar magiarii au avutu tóta érn'a in Budapesta unu comitetu pentru ajutorarea ranitiloru turci; ma si acuma, tocmai de odata cu esirea acestei ordonantie ministeriale, s'a formatu érași aice altu comitetu ungurescu totu in folosulu turciloru raniti!

E bine! Magiariiloru li e permis s' adune ajutore, ér Români sunt opriti? Este acésta dreptate si cuviintia? Magiarii potu s' faca demonstratiuni politice pentru turci, ér Români nu potu s' indeplinésca nici macaru unu actu curatu umanitaru in favorulu Româniloru? Este acésta dictata de logica si de cultura? Lasámu s' respunda ori ce omu nepreocupatu!

Totu ce vomu adauge noi este, cá s' rugámu pe onorabilele nóstre dame, s' nu se disgaste prin acésta procedura brusca, ci s' continue si de acuma inainte a usiorá sórtea ostasilor români raniti. Nu voru mai puté s' formeze comitete, (fiindu acest'a unu dreptu exclusivu alu magiariiloru,) inse cá particulare — si in intielesulu ordonantie guvernului — voru puté colectá ajutore. Dn'a Macelariu a si declarat, cá si de acuma inainte va primí oferte. Deci, fiindu cá nu este

iertatu, nu mai compuneti comitete, ci fia-care dama româna s' fia singura unu comitetu, s' intrunésca un'a rolulu tuturor, s' adune ofertele si — pazindu ordonanti'a ministeriale — s' le inainteze la loculul competente!

Ni place a crede, cá glasulu nostru nu va resuná indesiertu si cá damele nóstre se voru apucá de lucru cu puteri indoite. Dile grele se apropia pentru natiunea nóstra! Toti fiii si tóte ficele ei trebeu s' si faca datori'a! Si cu cátu pericolulu este mai mare, cu atât'a si ajutorulu este mai pretiosu!

La lucru dar, surori române! Noi vomu inregistrá cu fala numele vostru si natiunea ve va fi purure recunoscatóre!

Precum suntemu informati, comitete de dame române pentru ajutorarea ranitiloru români, s' au formatu nu numai la Sibîiu, ci si in alte parti ale Transilvaniei:

Damele române din Clusiu au formatu inca inaintea celora din Sibîiu unu comitetu pentru disulu scopu nationalu. Presiedint'a acestui comitetu a fostu dn'a Maria Iliesiu.

Damele române din Fagarasiu au grabitu asemenea a-si depune obolulu pe altarulu natiunii. Se adunara si compusera unu comitetu de 12 membre, sub presiedinti'a dnei Anastasia Popescu.

Ne mai putendu-se compune comitete, damele nóstre in mai multe locuri au inceputu s' adune cá particulare oferte pentru raniti români. Astfelu aflámu cu bucuria, cá

Domnisiór'a Veturia Romanu din Oradea-mare a deschisu o lista pentru scopulu indicatu, si cá dsa cu zelulu seu nationalu — ce siede atâtu de frumosu damelorú nóstre — a si adunatu o suma considerabila.

Din Romani'a avem s' inregistrámu de asta-data érași câte-va comitete nóue. A nume:

Domnele din districtulu Putna au facutu urmatorulu apelu catra dómnele din acelu districtu:

„Sunt secolu de cându natiunea româna, greu incercata, n'a fostu in positiune de a dá proba viua de vitalitatea sa.

„Astadi éta armat'a româna la fruntarie spre a spune lumii prin glasulu tunului, cá tiér'a nóstra are consciinti'a drepturiloru sale si devotamentulu a le pastrá intacte.

„Cându fratii nostri cu pericolulu vietii au respunsu cu grabire la apelu suveranului care veghiéza cu neardormire a supra destinateloru Romaniei, datori'a nóstra este a-i imbarbatá, dovedindu-le si prin fapte, cá suferintiele lorú sunt si ale nóstre, si cá vomu contribuí pentru a le usiorá.

„In deplin'a credintia, cá dómnele acestui judetiu simtiescu aceea-si iubire pentru tiéra, cá dómnele din cele-l-alte puncturi ale Romaniei, cá ele sunt totu asiá dispuse s' aduca cu o deplina buna-vointia sacrificii pe altarulu Patriei, facemu apelu la dênsele spre a se grabí a suptserie si a tramite bani si obiecte, ce generositatea ánimei lorú le va dictá, in scopu de a veni in ajutorulu braviloru fii ai Romaniei.

„Maria Tufelcica, Smaranda Apostelenu, Ale-

sandrina Sideri, Emilia Suti, Aline Vidrascu, Arisia Robescu, Mari Braiescu, Zoitia Siontiu, S. I. Pastia, Lina Siontiu, Mari Orleanu, Carolina Paraschivescu, Olga Prodanu, Paulina Cornatu, Maria Boranescu, Luisa Lapati, Efrosine Cilibidachi, Sultana D. Gătia, Elisa G. Gătia, Mari Cotescu, Caliopei Nicolaide, S. Balanescu, M. Caianu, Elena Simionescu, Titia S. Vasiliu, Eleonora Calistratu, Ana Patrascanu, Elisabeta Crâmlău, Mari Cohanoschi, Aglae Pruncu, Maria Ciure, Algae Nėgu, Rosa Chircoru Davidu.

Dămnelle din Focsiani in numeru de 37 s'au intrupitu si au semnatu unu angagiamentu, prin care se obliga a contribui pe luna cu diferite sume pentru tota durat'a resboiului.

Comitetulu dămnelloru din Focsiani s'a constituitu astu-felu: dn'a Maria Tufelicită presiedinta, dn'a Smaranda Ghitra vice-presiedinta, dnele A. Sideri si L. Lapatti, casiere; L. Siminescu si M. Caranu, secretare.

Fia-care din dămnelle membre au primitu liste spre a adună ofrande.

Scolaritiele. In mijlaculu acestei intregeri generose vedemu si pe unele scolaritice. Astu-felu „Cur. de Iasi“ ni anuncia, că elevele institutului Fayard din Iasi au luat si ele o nobila initiativa in profitulu ambulantei române de a contribui fia-care cu câtu va puté pe luna. Pe langa acésta au câte o óra destinata pe fia-ce di pentru a face scama.

Dămnelle din Galati — scrie „Curierulu de Galati“ — in genere intrecu in totulu ori ce asteptare a noastră. Nu vedi o casa de la cea mai innalta classa pâna la celu din urma bordeiu, care sè nu se ocupe pentru armat'a româna; in tôte partile se face scama de olanda si bandage, precum si multe necesarii cerute de chirurghi pentru raniti. Unu comitetu de dămnelle se va constitui in curêndu, că sè adune tôte aceste lucruri.

Totu pentru ostasi români raniti.

Cu o scire durerosa trebe sè incepemu si acésta rubrica. Guvernulu a disolvatu comitetulu Româniloru din Brasiovu, dupa ce mai atâtaiu primarul I. Gött alu Brasiovului a dressatu unu processu verbalu cu dnii Diamandi I. Manole presiedintele, si N. T. Ciurcu cassarulu comitetului, in care s'a insemnatu respunsurile acestoru domni la întrebările oficiale. Astfelu desfiintiatu si acestu comitetu, dlu Diamandi I. Manole, declara că in calitate de persóna privata, si-tine de sânta datoría, si romanésca si crestinésca, de a primí si de aci înainte ofrande marinimose pentru scopulu numitu.

Din Romanía éراسi avemu sè inregistrâmu mai multe comitete. Astfelu:

Invetiaceii din gimnasiulu de la Têrgoviste au luat initiativ'a de a veni in ajutorulu soldatiloru raniti cu venitul uneia sèu mai multor represintatiuni teatrale. Prim'a piesa care s'a jucatu, fu „Cetatea Némtilui“, drama de Alesandri.

Israelitii din Focsiani au constituitu comitete pentru acestu scopu, atâtu de barbati, câtu si de femei.

La Galati lucréza mai multe comitete. Antâiu **Comitetulu „Crucei rosie“**, alu carui presiedinte e dlu Alessandro Moruzzi si vice-presiedinte dlu colo-

nelu dr. Serfiosi. Nu mai putina activitate pune si **comitetulu israelitu** din acestu orasiu; o ambulanta speciala si intretinuta cu spesele comitetului israelitu din acestu orasiu are sè se formeze nu peste multu. **Comitetulu filantropicu** nu este mai putinu activu in indeplinirea unei sfinte datorii filantropice. De la acestu comitetu se vedu mai multe liste de subscriptiune circulându din mâna 'n mâna si incarcate de subscrieri si sume respectabile.

Israelitii spanioli din Bucuresci au adressatu unu apelu catra coreligionarii lor pentru ajutorarea ranitilor români. Apelulu s'a cetitu in ambele sinagoge ale lor.

Dămnelle israelite din Bucuresci s'au constituitu in comitetu pentru scopulu desu amintitu si au facutu unu apelu catra coreligionarele lor in interesulu acest'a.

Israelitii din districtulu Berlad constituindu-se in comitetu pentru jusu-disulu scopu, apeléza la toti coreligionarii din Berlad, si in deosebi la dămnelle israelite a lucră dimpreuna cu copilele lor, scame, bandage etc.

Serisori din Bucuresci.

— 1 iuniu (22 maiu). —

(Hărthia moneda, — Maioru Murgescu si ordinulu St. Vladimiru, — Comitetele femeiloru române, — Legiunea bulgara, — „Sten'a Romaniei“, — Serata in gradin'a Episcopiei, — M. S. Imperatulu Alesandru II, — Consi iulu comunulu din Bucuresci.)

La ordinea dilei — hărthi'a moneda.

In septeman'a trecuta Guvernulu a asternutu Camerei unu proiectu de lege pentru emisiunea unora titluri de 30 milióne lei. Proiectulu fu combatutu chiar de partisani ai guvernului, că DD. N. Ionescu, P. Buescu, G. Cantilli etc. Discutiunea urmă in dăue siedintie si nu se pută luă nici o decisiune. Dlu ministru de finantie consultă apoi pe cei mai buni financiari ai tierii, fara deosebire de partide, si formă unu nou proiectu, care se spera că are sè fia primitu mai cu inlesnire de corpurile legiuitore. Sunt câte-va dile de candu camer'a nu mai tînă siedintie din caus'a insuficientiei numerului de deputati. Tóta lumea se întreba cu mirare care ar fi caus'a? Si cu dreptu cuventu, căci e la ordinea dilei o cestiune importanta, o cestiune — de viétia.

„Romanulu“ critica aspru purtarea deputatiloru. „Press'a“ asemenea.

Ce va urmă — vomu vedé.

*

Déca au avutu candva trecere diarele in capitala, apoi au acum. Si cum sè nu? Cându fia-care ascépta in totu-de-una sè apara diarele, sè afle sciri de la câmpulu de resboiu; si ast'a este usioru de esplicatu cându scimu că scump'a noastră tiéra e la inceputulu unui resboiu — pôte — cruntu; cându, scimu, că jun'a — dar brav'a — noastră armata e la fruntarii cu arm'a in mâna luptându cu curagiulu ereditu de la gloriosii nostri strabuni. Aflu de prisosu, dle Redactoru, sè ve însiru aci succesele armatei noastre de pânu acum, căci le veti puté dá lectoriloru de prin diarele de aci. Numai a supra unui punctu voiu sè me oprescu. Cu ocasiunea aruncării in aeru a monitoriului alu doilea turcescu, telegramele oficiale rusesci nu facu nici

o amintire despre bravulu maioru Murgescu, care inca participase la expeditiunea contra monitoriului turcescu. Nu se scie cauz'a. Dar ori si cum s'e fia, nu mai incape nici o indoiela despre acest'a. Ajunge a scie ca cu ocasiunea decorarii de catra M. D. Nicolae a locotenentiloru Dubasioff si Sestacoff cu crucea St. George si junele nostru maioru Murgescu, comandantulu flotilei, inca fu decoratu cu ordinulu St. Vladimiru, pentru curagiós'a participa — care nu putinu a contribuitu — la acestu faptu stralucitu.

*

Câta bucuria si multumire sufletesca simte fiecare Român, cându vede câta iubire a gasitu brav'a noastră armata in âmele tuturor Româniloru fara deosebire de positiune si sexu.

Femeile din tôte ânghiurile tierii cu mare graba si devotamentu s'au constituitu si se constituesu mereu in comitete spre a veni in ajutoriulu soldatiloru români raniti.

Onóre femeiloru române!

Totu in ajutoriulu ranitiloru români se mai vorbesce ca o s'e vina ambulantie franceze, italiene si sërbe tramise de catra comitetele „Crucei Rosii“ din acele state.

*

In Ploesci s'a formatu o legiune bulgara compusa din voluntari sub comand'a generalulu Soboleff, si care numera deja vr'o 3000 ómeni. Acesti voluntari — dupa cum se aude — sunt bine imbracati, bine armati, sunt comandati de oficeri rusi, si in aceste conditii voru deveni buni soldati. Uniform'a lor e simpla — dupa cum s'a pututu vedé si aci in Bucuresci — si practica: o caciula de pele négra cu fundulu de postavu verde, unu mondiru verde cu gulerulu intorsu si dóue rënduri de nasturi, pantalonii érași verdi in cisme lungi.

*

In numerulu trecutulu alu „Familiei“ am amintitu ceva despre decoratiunea „Stéu'a Romaniei.“ Dati-mi voia s'e ve dau unele detaiuri a supra ei. Panglic'a ei este rosia cu albastru. „Stéu'a Romaniei“ se compune din o cruce gréca cu smaltiu albastru incadratu cu auru, ornata cu raze si de a supra cu corón'a princiaru de auru. Decoratiunile militare au dóue sabii incrucisiate de a supra corónei. In centru e o cununa de lauri in smaltiu verde, legata cu panglici de auru, imprejurulu unui cercu de smaltiu rosu pe care sunt sepati doi C impletiti, ér in josulu lor cifr'a I (Carol I). Reversulu decoratiei e de smaltiu albastru, cu unu vulturu si in giuru cu devis'a: „In fide virtus!“

*

Asta séra la 8 óre va fi unu concertu in gradin'a Episcopiei. Societatea de binefacere, a carei presedinta e M. S. Dómn'a, a luat initiativ'a acestei serate. Pretiulu v'a fi fixatu la minimulu unu leu, care se va incassá de Dómn'ele patrón'e la fie-care pórt'a a gradinei; ér banii ce se voru aduná, voru servi pentru ajutorarea ostasiloru români raniti. Se spera, ca publiculu capitalei, din tôte clasele societatii, se va grabi a participá la acésta frumósa serata, care are duplulu meritu de a amusá si de a servi in acel'a-si timpu, unui scopu din cele mai patriotice.

*

In septeman'a viitoare o s'e aiba Romani'a in sinulu seu mari óspeti. M. S. Imperatulu Rusiei, Alexandru II, va sosi in Ploesci la 7 juniu (26 maiu.) M. S. va fi insocitu de mostenitoriulu tronului, marii duci Vladimiru si Sergiu si de fratii sei.

Principele Gorciacoff, marele cancelaru a Rusiei, si secretarii Hamburger si Jonimi, voru veni de odata cu M. S. — In suit'a M. S. va fi maresialulu curtei Adlerberger, ministrulu de resbelu, d. Milutin, generalii adjutanti de câmpu, Suwaroff si Voiecoff, generalulu Menzenszoff, siefu alu gendarmeriei, doctorulu Botken, impreuna cu alti siese generali si patru adjutanti de câmpu.

Escort'a M. S., pe care o va comandá colonelulu Ozeroff, se va compune: dintr'unu detasiamentu de infanteria cu 273 ómeni, 7 oftiri si capitanulu Henden; dintr'unu detasiamentu de cavaleria sub comand'a capitanulu Nord cu 3 oficeri si 90 ómeni; dintr'unu detasiamentu de artileria sub comand'a capitanulu Sawein cu 2 oficeri si 24 ómeni; dintr'unu detasiamentu de saperi compusu din 47 ómeni si de câteva escadróne de cazaci.

M. S. va mai fi insocitu si de atasatii militari a Prusiei si Austriei, Werder si Bechtolsheim. Se asigura ca M. S. ar fi otaritu a face tóta campani'a.

Intre óspeti ilu vomu puté numera si pe principele Milan, care va veni s'e salute pe M. S. Imperatulu.

*

Terminandu-se alegerile, consiliulu comunalu a Bucuresciloru, s'a denumitu prin decretu domnescu de primaru alu capitalei, presedintele camerei, d. C. A. Rosetti.

Consilieri ajutori dd. Nic. Fleva, I. Procopiu-Dimitrescu si Dim. Giani.

~~~~~

Finindu, imi place a crede ca si damele nostre sunt si voru fi totu-de-una la inaltimea misiunii lor! La revedere!

B. L. Biamu.

~~~~~

Scrisori din Paris.

— 17/29 maiu. —

Domnule Redactore,

Permiteti-mi a ve intretiné câte-va momente, atât pe Domniá-Vóstra, câtu si pe onor. lectori ai „Familiei“, cu relatarea câtoru-va fapte, ce se petrecu in capital'a Franciei si pe cari toti Românii trebue s'e le cunósca; si cu atât mai multu, fiindu ca pâna acum impregiurările, abundinti'a materieloru si alte multe cauze v'au impedeatu a ve ocupá de dênsele.

Totu-de-una privirile Româniloru au fostu indreptate catra salvatórea Francia, care pentru noi a fostu — potu dice — ângerulu protectoru.

Ori e Român, cându pronutia acestu placutu nume, trebue s'e-lu pronutia cu respectu si adoratiune. Deci, s'e vedemu ce face Francia, in momentulu acest'a, cându tunulu bubue in Orientu; cându fiecare nu scie ce va aduce diu'a de mâne, individele, ca si popórele!

Ce face Francia? Care este situatiunea ei? Din nenorocire, la o asemenea intrebare, me vedu nevoitu

a răspunde, că Franci'a nu merge bine în momentele de fatia!

O nesiguranță completă și mai multă s'au mai puțin, o stagnațiune vatămătoare domina.

Sciu totu, evenimentele intemperate de la 4/16 maiu, în cōce. Nu e mai mult de două săptămâni, de cându presedintele republicei Franceze, înlăturându guvernulu lui Jules Simon, s'a încungiuratu de aceia ce numai republicani nu potu fi, căci n'au fostu nici odată!

Cestiunea este din cele mai grave, ast-felu cum este pusă, ast-felu cum a făcut-o s'au se prezintă mareșalulu Mac-Mahon. Ea, trebuie studiată în toate fazele ei, înse nu este aici locul de a o face. Nici scopulu nu-mi este acest'a, nici paginile jurnalulu Domniei-Vōstre nu mi-ar permitte.

Toate clasele societății sunt îngrijite. Comerțulu și industri'a, au începutu a suferi. Neîncrederea domnește, iar frică nu este departe.

Consecințele unei ast-felu stări de lucruri, neputendu-se bine prevedea, chiar amânarea expoziției pōte fi probabilă. De și câte-va milioane s'au cheltuit până acum pentru acestu scopu, de și lucrările sunt înaintate, înse această schimbare politică pōte împiedeca popōrele lumii întregi, de a-si concentra în 1878 fructele progresulu și culturai lor.

Se dice că comisarulu generalu alu expoziției și senatorulu dlu Krantz s'astēpta a fi destituitu.

Voiescu a termina această primă scrisorē ce ve trimetu, prin câte-va linii relative la junimea romāna din Paris. — În ceea ce privește studiulu, progresulu ei, reputațiunea de care se bucura aici și altele privitoare la aceste, v'le voi face cunoscutu cu o alta ocaziune.

Acum, atâtu dv., câtu și totu Romānii de pe acolo, veti înțelega ultim'a sa deciziune fatia cu gravele evenimente din orientu, citindu următoarele rânduri:

(Nu iau obligațiunea de a me referă la totu, ci numai la o parte din tinerii Romāni de aici.)

Sciti, că s'a făcutu unu manifestu, adresatu jurnaleloru din București, (deca nu me însielu s'a publicatu și în „Familia“) prin care Romānii de aici, își așteptau frumōsele sentimente de cari sunt animați. Ori cine putea să dica citindu acelu manifestu, că noi, acesția ce locuim Parisulu, cum vom afla scirea că parte din frații nostri au luat armele, vom fi în mijloculu lor. În primele zile pe când încă nu se declarase formalu războiul Turciei, întreg'a junime eră animatu și gata a face cele mai mari sacrificii. Acesta s'ar fi întâmplatu în natură ori carui individuu, departe de țier'a sa, care după sute de ani ia armele.

Acestu entuziasm, s'au nu credeti c'a încetat acum! Nu. Elu, a devenitu și mai mare, înse e mai multu încălzitu de rațiune. Romānii de aici, cari vor să facă ce-va, vedindu mersulu evenimentelor, nu au voit să se pună, numai de câtu pe drumuri, când nu e trebuința de ei. Nici arme nu sunt destule n'ă țiera, nici preparativele nu sunt făcute, asiă că s'au se arme-die f'ă care ce pōrta numele de Romānu.

Momentulu fiindu datu, momentu care va veni în curēndu, totu vomu plecă, totu c'ăi avem inima de Romānu, totu c'ăi vomu conserva teritoriulu nostru și înălțarea numelui ce purtāmu.

Unulu din scriitorii unui jurnal din București, scriindu câte-va linii privitoare la Romānii din Paris,

dicea că cu toate manifesturile patriotice, Romānii din Paris stau pe loc; căci cei stipendiați au priimitu ordinu de la guvernul să nu facă nici o mișcare, iar cei-l-alti consiliu de a nu plecă.

Junimea de aici și-a luat deciziunea. A disu, că va plecă; se va ține de cuvēntu. Acum e cestiunea numai de timp; prin urmare potu strigă câtu vor pōtă aceia ce n'au învetiatu încă s'au iubēscă țier'a.

A stă în acestu timp în nepăsare, este a comite celu mai degradatoru și cūtețatoru actu. Nu tinerii Romāni din Paris vor face acest'a.

Acum, ei împartășescu durerile celor ce luptă pe malulu Dunării, — și m'ăne, în locu de a fi în mijloculu Parisulu, vor însoți pe frații lor pe câmpulu de război.

B. A. Vinasu.

Sciri de pe câmpulu de război.

Evenimentulu celu mai importantu în momentele cându scriemu aceste s'ire este sosirea țiarulu rusescu la Ploesci. Telegrafulu ni anunță, că țiarulu are să sosēscă tocmai astăzi mercuri s'era la 7 ore 45 minute. La Ploesci s'au făcutu pregătiri mari pentru primirea înalțulu oșpe. Dnii miniștrii Cogălniceanu și Brateanu s'au dusu la granița țierii spre a-lu salută în numele Domnitorulu. Se scrie, că după sosirea țiarulu se va ține unu mare consiliu de război, după care numai decātu va urmă trecerea Dunării.

De la Dunare au sosit sciri multe despre unele bombardări între romāni și turci, și între ruși și turci. Mai mari au fostu cele de la Calafatu, unde artileria romāna a datu probă de nalt'a sa capabilitate. Fostu-au canonade și la Islasul, de unde Romānii au pefugatu pe turcii cari voiau să asiedie o baterie în fatia Islasulu; la Corabia, care a duratu de la 8 ore deminēti'a până la 4 după mēdiadi, și în fine artileria romāna sili monitorulu turcu să se retragă; la Flămând'a, unde turcii au atacatu vasele de comerț și au răpit cinci barbati și două femei, și în alte locuri. Toate aceste înse n'au vr'o importanță mai mare, căci mai multu s'au încercatu tunurile.

Trecerea Dunării s'a amanatu până acumă din cauz'a multelor calamități neprevădute. Ploile multe au stricatu căile de comunicațiune, apele s'au umflatu și a surupatu podurile și căile ferate. Comunicațiunea în multe locuri a fostu întreruptă mai multe zile. Acumă înse toate s'au restabilitu. Armat'a rusă a ocupatu toate pozițiunile de la Dunare, și astēpta numai semnalulu.

Explosiunea monitorulu turcescu despre care amu relatatu pe scurtu în nrulu trecut s'a întâmplat astfelu: În nopțea din 26 maiu rușii au observatu la Macinu unu monitoru turcescu. Numai decātu li plesni prin minte s'au asvērle în aeru. Deci hotărira a întreprinde îndată această expedițiune îndrēsētiă. Se alege o mică trupă în frunte cu locotenentii Siestacoff, Dubasiuff și maiorulu romānu de flotilă Murgescu. Mic'a trupă prepară câte-va luntre cu torpile automotrice (de sine mișcatōre) și le legă îndareptulu canonierei romāne „Rindunio'a.“ Nopțea eră foarte întunecōsă, plouă multu. Cându de pe nav'a turcescă au vedutu canonier'a, au strigatu cine e? Dar maiorulu romānu, Murgescu, care vorbescu turcescu, răspunde cu o voce sigură: „Amici.“ Printr'o repedē

manevra, câte-si dăne luntrele automotrice au fostu pornite catra monitoriu. Acésta desteptă pe turci, cari pâna atunci nu banuisera nimicu. Unu focu de muschete pornesce de pe monitoriu si tunulu turcescu se aude. Inse glasulu lui fu pe locu nadusitu prin o esplosiune spaimentătoare. De pe malulu românesc se diari o flacara imensa de focu ridicându-se in aeru, dupa care totulu reintră in tacere. Monitoriulu turcescu sarise in aeru. Acest'a este alu doilea montoriu pe care rusii ilu asvêrlira in aeru, si celu mai mare din câte mai remănu turciloru.

Din Asia vinu scirile cele mai nefavorabile pentru turci. Ocuparea Siicum-Calei de catra turci nu produse rezultatele asteptate, căci cerchezii pe cari i-au rescolatu in dosulu rusiloru, si-depunu armele pe rëndu. Turcii au vestitu in septeman'a trecuta, că ei au reocupatu Ardahanulu, dar s'a adevêritu in urma prin ins'a-si recunoscere a turciloru, că scirea acésta a fostu o scornitura. Rusii au incungiuratu Carsulu, care se spera că va fi silitu a capitulă. Muktar pasia se retrage la Erzerni, unde rusii lu-urmarescu. Depesiele mai năue spunu, că rusii se afla in departare numai de 6 ôre de Erzernu.

Tiarulu a sositu la Ploesci mercuri sér'a la 8 ôre si unu patraru.

CE E NOU?

Principele Carol. De si amu publicatu deja mai de multe ori portretulu principelui Carol I, Domnitorulu Romaniei, totusi primindu acuma unu portretu mai nou alu seu, nu ne-amu pututu contenî sê nu-lu reproducemu in nr. presinte, căci rolulu ce-lu jôca Roman'i'a in resboiulu actualu atrage atentiunea lumii întregi a supra Domnitorulu din fruntea ei. Biografia n'avemu sê adaugemu. Aceea se afla deja in colônele foi năstre. Deie ceriulu, că principele Carol sê conduca destinele Romaniei la limanulu doritu!

Poesiile resboiului actualu. Abiă au inceputu sê bubuie tunurile române, si éta că s'a desteptatu si lir'a năstra nationala. Diuarele din Bucuresci publica mai multe poesiî inspirate de resboiulu actualu. Chiar si pentru interessulu istoricu literaru, vomu reproduce si noi din ele. Dreptu introducere, ni facemu placerea d'a publică in nrulu presinte dupa „Press'a“ din Bucuresci, frumôs'a inspiratiune a bardului nostru nationalu, dlu V. Alessandri.

Jubileulu bisericescu din Oradea-mare, despre care vorbimu mai la vale in rubric'a „biserica si scôla“, a avutu si partea sa sociala. In sér'a dilei serbatorite (3 juniu) toti ôspetii se intrunira la unu banchetu in sal'a otelului „Arborele verde“. Numerulu celoru presinti eră cam o suta, toti Români, între cari si o cununa de dame frumôse. Toasturi s'ad disu putine, căci tinerimea inspirata de sonurile bandei musicale de la Beiusiu, a inceputu sê dantieze. Dintre damele presinte unu amicu ni-a notatu urmatôrele cunoscutu ale sale: dămnele: contess'a Rhedei-Bardosi, Horsaia din Sighisiôra, Eulalia Borbola, Elisabeta Mihuti (Beiusiu), Maria Popu (Vasiadu), Luisa Murgu, ved. Paulina Nistoru n. Costa, Rosalia Popu n. Bêltek (Holodu), Iléna Rednicu n. Popu, — si domnișiorele: Veturia Romanu, Laura si Ana Popu (Vasiadu), Rosa Kelemen, Rosa Popu (Holodu), Ana Horsaia, Luisa si Paulina Orosu (Belu) si Maria

Murgu. Sub decursulu banchetului domnisiôr'a Veturia Romanu a avutu laudabil'a idea d'a întreprinde o colectare in favorulu ostasiloru români raniti, pe care a si realizatu-o cu multu succesu. Petrecerea dură pâna la 2 ôre dupa mieidiulu noptii.

In Maramuresiû s'a denumitu comite supremu Lónyay János. Asiă dara nu mai esiste nici unu comite supremu român.

Biserica si scôla.

Dieces'a Orădii-mari a avutu la 3 juniu st. n. mare serbatôre. Atunce a serbatu ea iubileulu de o suta de ani alu infintiării sale. O suta de ani din esistinti'a unei diecese forméza o parte interessanta a istoriei năstre bisericesci si culturale. Astfelu si istori'a diecesei numite, (pentru care generosulu episcopu actualu a anunçiatu unu premiu de 50 galbeni,) are sê fia o lucrare pretiôsa, căci acésta diecesa prin instituttele sale de cultura a respânditu multa lumina in fiii natiunii năstre. Sperămu a revini a supra acesteia de alta-data; acuma insemnămu numai atât'a, că numerulu episcopiloru cari s'au perëndatu in acésta diecesa este siese. Acestia sunt: I Dragosiû 1777—1787, — II Darabant 1788—1805, — III Samuilu Vulcanu 1807—1839, — IV Basiliu Erdeli 1843—1862, — V Iosifu Pap-Szilágyi 1863—1873, — VI Ioanu Olteanu 1873—. Revenindu la serbarea actuala, aceea s'a facutu cu pompa mare si cu asistinti'a celoru mai de frunte membrii ai clerului, adunati din tôte partile diecesei. Eră bucuria a vedé acestu cleru cultu, ai carui membrii toti au terminatu cursulu gimnasialu si au facutu maturitatea, ér unii au studiatu si drepturile, pe cându altii au doctoratulu in teologia. Inteliginti'a civila inca a fostu represintata. Serbarea s'a deschisu prin serviciulu divinû celebratu de Pr. SSa parintele episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, cu asistintia de optu dieci preoti. Cantările fure executate de chorulu tinerimei gimnasiale din seminaru cu multa presisiune, pentru care merita recunoscintia si lauda. La serviciulu divinû, afara de unu publicu numerosu, a fostu represintate tôte autoritătile civile locale. Dupa missa, dar totu in biserica, Ill. Sa D. episcopu tinându o cuventare scurta despre insemnatatea acestei dile, a adusu la cunoscintia si a impartitu distinctiunile date unoru membrii ai clerului de Maj. Sa regele, (pe cari le insemnămu mai la vale,) facându totu-odata cunoscutu, că a propusu M. Sale si numirea unoru canonici onorari, apoi a urmatu publicarea unoru distinctiuni date de Ill. Sa la câti-va protopopi si paroci. La ôrele 11 si jumetate clerulu a mersu in corpore la episcopulu si i-a predatu — prin graiulu prepositului Borbola — portretulu Pré S. Sale litografatu de cleru in memori'a acestei dile. La 1 ôra Ill. Sa a datu unu prândiu diplomaticu, la care au luat parte tôte capetenile autoritătilor civile, militare si preotiesci, precum si toti membrii clerului si ai inteligintiei civile din diecesa, cari se adunara la acésta festivitate. Numerulu celoru intruniti s'a urcatu aprôpe la 200. Firesce că nici toasturile n'au lip-situ, ma dôra au fostu si pré multe. In decursulu prândiului sôsî o depesia din Budapesta, prin care se anunçiă, că Maj. Sa a numitu canonici onorari pe Rdss. DD. Nicolau Vulcanu si Paulu Vela. Depesie de felicitare sosira o multime. Sér'a se tinû unu banchetu la otelulu „Arborele verde“, despre care vorbimam mai susu. In diu'a urmatôre Ill. Sa parintele

episcopu si totu clerulu adunatu se fotografă într'unu tablou in memori'a acestei dile. Astfelu se incheiă serbarea iubilara. Apoi toti cei adunati ne rentorseram cu catra casa deplinu multiamiti, că serbarea a reesitu escelentu, si a facutu opore natiunii nostre. Implinim dă o pră placuta datoră, exprimăndu tributulu recunoscintei si multiamitei nostre Ilus. S. parintelui episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, carele a adusu totu sacrificiulu posibilu, a desconsideratu obosel'a fizica si spirituala, si a facutu tôte, pentru că această serbare sê fia la înaltimea ei!

Distinctiuni bisericesci. Maj. Sa regele a binevoitu a donă III. Sale parintelui episcopu din Oradea-mare Ioanu Olteanu ordinulu Franciscu Iosifu crucea mare, — Rds. D. canonicu si prepositu totude acolo N. Borbola ordinulu Leopoldu class'a III, — Rds. D. canonicu Ioanu Cucu abatia titulara, — Rds. Domni Toma Siobanu archidiaconu in Carei-mare, si Petru Mihutiu direct. gimn. in Beiusiu, crucea de merite.

Pr. SSa parintele Teoctistu Blasieviciu, noulu metropolitu alu Bucovinei, s'a chirotonitu la 27 maiu de archiereu in biserica grecesca din Viena. La acestu actu au functionatu episcopii sufragani din Zara si Cattaro, mai multi archimandriti, presbiteri si diaconi. Metropolitulu Calinicu din Bucuresti inca a fostu de fatia, dimpreuna cu unu publicu numerosu.

Societati si institute.

Adunarea Societății pentru fondul de teatru român in anul acest'a se va tine la Abrudu in a dou'a jumetate a lunei lui iulie. Diu'a se va defige in sedintia viitoare a comitetului, si astfelu credemu a o pute anuncia in nrulu celu mai de aproape.

Societatea „Petrul Maior” a junimei române universitare din Bpesta isi tinu sedintia generala de inchiere la 15/27 l. s. a. c. Pân' ce se va publică unu raportu despre starea si activitatea acestei Societăti, premitemu acum aici urmatoarele: a) *Comitetulu* dimpreuna cu ceilalti membrii ai societății pe lănga resolverea si indeplinirea cestiunilor curente: prelucră unu regulamentu internu d'o forma mai completa si d'unu substratu mai amplificatu; institui o comisiune critisatōre; fondă o fōia propria „Ros'a cu ghimpi”; in fine proiectă si votă unu concludu pentru crearea unui fondu inalienabilu, pentru care se si determinara din averea societății 20 fl. v. a. Conducatorul acestui fondu de reserva e — pe 3 ani — alesu Ilustrit. Sa D. I. cav. de Puscariu. b) *biblioteca* crescū in anul scol. 1876/77 cu 56 de piese, astfelu la finea anului acestuia nrulu curentu alu cărtiloru a fostu 582. c) *Cass'a* la inceputulu anului a cuprinsu in bani gata 214 fl. 31 cr. 6r la finea anului 152 fl. 67 cr. Din donatiuni incursera 91 fl. pentru cari se si exprimă aici multiamita publica. Membrii Societății a fostu in ambele semestre 34. Operate se cetira 15. Din aceste 10 originare, 2 traduceri si 3 critice. Presedinte fu in sem. I dlu Dr. G. Vuia, in sem. II dlu Iosifu Vulcanu.

Societatea „Arborosa.” Cernauti 1 juniu. Domnule Redactoru! Societatea academica „Arborosa” din Cernauti a tinutu marti ser'a intr'alu 17/29 maiu in sal'a otelului la „Mielulu de aur” o sedintia sociala, care cu dreptu cuventu s'ar puté numi o serata musicala. Unu publicu numerosu a luat parte la

adunare si damele a impodobit'o prin presenti'a lor. Cantarea catu si dechiamarea si discursulu a incantatu publiculu, care in mai multe rinduri si-a exprimat multiamirea prin aplause viue. Aicea este locul a descoperi celor ce dorescu sinceru propasirea nostra unu talentu musicalu, care recere numai putina desvoltare pentru a ajunge la perfectiune. Este dlu Golembiovski, presedintele societății. Compositiile dsale: „Altariulu manastirei Putna”, „Cadrilulu” si „Cisla”, cari s'a produsu la sedintia, se destingu prin unu stilu simplu si o coloratiune viua. Ce am auditu, nu sunt numai acorde banale, dar melodii din inima si de inspiratia. Dlu Golembiovski a sciutu a dá prin acorde potrivite cuvintelor o expresiune puternica. Ce stilu dramaticu in „Altariulu manastirei Putna” si in „Cisla”! Acolo severu, amesuratu intielesului poesiei, aicea usiurelu si poporalu. Surisele damelor si murmure de admirare a publicului intregu l'a recompensatu pentru activitatea lui, si dorescu că aplausele publicului sê-i remaie lungu timpu in amintire că unu indemn la o activitate si mai mare in viitoriu! Dlu Georghie Popescu, juristu, a tinutu discursulu: „Lupt'a pentru esistintia”, care fu ascultatu de intregulu publicu cu mare luare de sama. Dlu Ioanu Cocinschi, juristu, a declamatu cu focu si multa arta unu fragmentu din „Dumbrava rosia” si a provocatu aplause entusiaste in publicu. Dnii Golembiovski si Eugeniu Mesieder a esecutatu forte corectu unu duo pentru viole de Reissiger. La 11½ de ore partea, numita oficiala in programu, a sedintiei, s'a sfirsitu, si damele a plecatu incantate de orele placute ce a petrecutu. Mai apoi s'a tinutu partea neoficiala care a duratu pâna ce radiile dioriloru s'a furisiatu prin geamuri. Publiculu român din Cernauti are numai o parere de reu, si adeca că astfelu de sedintie se tinu cam rar.

Teofilu Adinceanu.

Reuniunea invetiatoriloru români selagiani si-a tinutu adunarea generala in 3/15 maiu in comun'a Bocsia-romana, unde e ingropatu Simeonu Barnutiu, carele nici acuma nu are monumentu, de si spre acestu scopu s'a facutu colecte inca mai de multu.

La Boziasiu in Transilvania s'a infintiatu o „insotire pentru continerea de la beutur'a vinarsului.” Fia-care membru alu insotirii platesce in tota lun'a 10 cruceri, in casuri de poticniri se pedepsece cu 10—50 cr. Capitalulu care se va formă, are destinatiunea, că din interesele lui ori care flu seu feta a membrului in diu'a cununiei sê se daruiasca cu 2—5 fl.; 6r membriloru fara familia sê li se daruiasca totu atata in casuri estreme. Recomandamu acestu esemplu frumosu si altoru comune!

 Spre a satisface dorintiele on. publicu, din caus'a resboiului ce s'a inceputu, deschidemu

prenumeratiune extraordinara

la „Familia”, din 1 juniu. Pretiulu a se vedé in fruntea foi nostre. Vomu publică in fia-care numeru **cronica** resboiului si o vomu ilustră cu **portretele 6meniloru de frunte** cari voru luă parte in aceste evenimente, precum si cu alte ilustratiuni.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieriei nr. 39.